

Handläggare
Löwgren Helene Göransdotter

Datum
2018-01-04

Diarienummer
SCN-2016-0229

Socialnämnden

Återrapport till Länsstyrelsen i Stockholms Län avseende Uppsala kommun som utvecklingskommun för romsk inkludering 2017

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att lämna bifogad återrapport avseende Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering till Länsstyrelsen i Stockholms Län.

Ärendet

Uppsala kommun har av regeringen valts ut till en av fem utvecklingskommuner för romsk inkludering. Kommunstyrelsen beslutade den 6 april 2016 att kommunen skulle ansöka om att bli en utvecklingskommun för romsk inkludering och att socialnämnden skulle ansvara för arbetet utfall kommunen blev utvald. I regeringens beslut den 26 maj 2016 beviljades kommunen ett bidrag med 500 000 kr/år under två år för att medverka i en utvecklingsverksamhet för romsk inkludering på kommunal nivå.

Alla fem utvecklingskommuner för romsk inkludering har erbjudits att ansöka om en förlängning av bidraget i två år fr.o.m. den 1 juli 2018. Uppsala kommun har inlämnat en ansökan om en förlängning till Regeringskansliet på kommunens arbete för perioden 2018 – 2020. Kommunen har i skrivande stund inte fått något separat beslut om fortsatt finansiering för utvecklingskommun för romsk inkludering. Men 500 000 kr./utvecklingskommun finns med i bilagan till Regleringsbrev för budgetåret 2018 anslag 7:1 och 7:2 åtgärder nationella minoriteter som har inkommit till Uppsala kommun och där det framkommer att ett beviljat beslut om 500 000 kr./utvecklingskommun är taget.

Bidraget ska användas för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering inom de områden som utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering (skr. 2011/12:56). Det ska göras genom att bedriva metodutveckling, främst inom områdena utbildning, arbetsmarknad, hälsa, socialtjänst, bostad och civilsamhällets organisering. Romsk delaktighet och inflytande ska säkerställas i utvecklingsarbetet. Kommunen ska säkerställa en långsiktighet i arbetet, bl.a. genom att integrera

utvecklingsarbetet i kommunens ordinarie strukturer och verksamheter. Erfarenheterna av tidigare pilotverksamhet för romsk inkludering är en viktig utgångspunkt för arbetet.

Länsstyrelsen i Stockholms Län har ett samordnande och uppföljande uppdrag för det nationella arbetet med romsk inkludering. Länsstyrelsen vill att Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering återrappporterar och svarar på en rad frågor som hur kommunen arbetar med att bygga upp en långsiktig struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering.

För att utvecklingsarbetet med romsk inkludering ska uppnå hållbara och långsiktiga resultat har Uppsala kommun arbetat fram en aktivitetsplan. Delaktighet har varit ett nyckelord vid framtagandet av aktivitetsplanen och två workshops genomfördes med bosatta romer i Uppsala samt med tjänstepersoner från kommunledningskontoret, utbildning-, arbetsmarknad, kultur- samt socialförvaltningen under hösten 2016. Aktivitetsplanen innehåller fyra olika delmål, alla viktiga områden som utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering. Planen ska säkerställa att arbetet med romsk inkludering lever vidare inom kommunen även efter tiden som utvecklingskommun, att romsk inkludering blir en naturlig del av det löpande arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen erhåller ett bidrag med 500 000 kr/år som utvecklingskommun för romsk inkludering. Bidraget ska användas för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering inom de områden som utpekats i strategin. Medverkan i utvecklingsarbetet förutsätter viss egenfinansiering av kommunen.

Socialförvaltningen

Kaisa Björnström
Direktör

Handläggare
Löwgren Helene

Datum
2018-01-08

Diarienummer
SCN-2016-0229

Länsstyrelsen Stockholm
Enheten för arbetsmarknads- och
rättighetsfrågor
Box 22067
104 22 Stockholm

Återrapport till Länsstyrelsen i Stockholms län avseende Uppsala kommun som utvecklingskommun för romsk inkludering 2017

1. Utifrån respektive område som kommunen arbetar med och regeringens strategi för romsk inkludering 2012 – 2032 önskar Länsstyrelsen att kommunen besvarar följande frågor: hur har kommunen arbetat under 2017 med att bygga upp en långsiktig struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering? På vilket sätt har kommunen arbetat med metodutveckling under 2017? Hur har metoderna dokumenterats och vilka resultat har uppnåtts inom respektive område? Vilka utvecklingsbehov har kommunen för respektive område?

Uppsala kommun valde att ta fram en aktivitetsplan tillsammans med romer bosatta i Uppsala samt med tjänstepersoner inom kultur-, arbetsmarknad-, utbildning-, socialförvaltningarna samt från kommunledningskontoret. Aktivitetsplanen togs i ett första steg fram vid en workshop tillsammans med representanter från svenska respektive finska romer, romer från Balkan, polska romer och resandefolket bosatta i Uppsala. Därefter arrangerades ytterligare en workshop då en bred grupp representanter från kommunal verksamhet föreslog aktiviteter baserat på önskemål från den första workshopen. Arbetet med att ta fram en tydlig och välförankrad aktivitetsplan påbörjades under hösten 2016 och processarbetet med planen avslutades under våren 2017. Då hade planen processats genom respektive förvaltnings ledningsgrupper samt tagits upp i dialog med Uppsalas romer på Kafé Romano, en mötesplats och plattform för romer bosatta i Uppsala.

Planen innehåller fyra ämnesområden vilka utpekats i regeringens strategi för romsk inkludering; *civilsamhällets organisering/demokratiskt inflytande och delaktighet, socialtjänst/kontakt med myndigheter, arbetsmarknad samt skola*. Aktivitetsplanen ska säkerställa att arbetet med romsk inkludering lever vidare inom kommunen även efter tiden

som utvecklingskommun och att romsk inkludering blir en naturlig del av arbetet i kommunen.

Kommunen har en anställd samordnare för den nationella minoriteten romer som tillsammans med samordningsgruppen ska se till att aktivitetsplanen genomförs och att resultat kontinuerligt följs upp. Samordningsgruppen består av samordnaren för nationella minoriteten romer, samhällsvägledaren med romsk språk- och kulturkompetens samt utvecklingsledare för alla nationella minoriteter anställd vid kommunledningskontoret.

Kommunstyrelsen har beslutat att det samordnande utvecklingsarbetet för Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering organisatoriskt ska samordnas av socialnämnden. En styrgrupp är bildad med chefsrepresentanter från respektive förvaltning och styrgruppen sammankallas av avdelningschef för avdelningen för systemledning vid socialförvaltningen till vilken avdelning samordnaren samt samhällsvägledaren organisatoriskt tillhör.

Kommunens utvecklingsarbete för romsk inkludering är formulerad med mål och aktiviteter i socialnämndens verksamhetsplan vilken följs upp kvartalsvis. Ett utvecklingsområde är att implementera arbetet med romsk inkludering inom respektive verksamhetsplan inom socialförvaltningens olika områden. Genom regelbunden uppföljning stärks romsk inkludering i befintlig struktur.

Civilsamhällets organisering/demokratiskt inflytande och delaktighet

Fler romer behöver få kunskap om och bli medvetna om sina rättigheter.

Samhällsvägledaren bjuder regelbundet in till ett Kafé Romano. Inbjudan går till alla de romer bosatta i Uppsala som kommunen har kännedom om och kontakt med samt till romer bosatta som vill ha kontakt med kommunen. Kafé Romano är en mötesplats och plattform för romer bosatta i Uppsala och varje träff har ett på förhand bestämt tema. Att det finns ett Kafé Romano att regelbundet träffa andra romer bosatta i Uppsala har varit ett önskemål från Uppsalas romer och var en framgång sedan tidigare arbetsmarknadsprojekt Romanè Buča. Flera romer bosatta i Uppsala har uttryckt önskemål att ha en mötesplats att kontinuerligt samlas på och stärka varandra (empowerment). Där romers rättigheter och frågor kan lyftas och synliggöras, vilket i sin tur stärker romsk delaktighet och inflytande.

Samhällsvägledaren kommer fortsätta att bjuda in Uppsalas romer till plattformen Kafé Romano samt även tjänstepersoner för att möjliggöra samtal kring ämnesområden som romer bosatta i Uppsala vill ta upp. Kafé Romano har också en viktig funktion som ett slags informellt samråd där romer kan mobilisera och förbereda sig inför de formella samråden med kommunen. Vid ett Kafé Romano i höstas var Fred Taikon, chefredaktör för tidningen È Romani Glinda, inbjuden för att berätta om ett projekt vars syfte är att öka läsförståelsen hos romska barn och vuxna. Som ett nästa steg har samhällsvägledaren bjudit in Fred Taikon att träffa tjänstepersoner inom kommunen för att se hur kommunen kan samverka i syfte att stärka språket romani chib hos unga såväl som hos äldre romer.

Samhällsvägledaren sprider regelbundet information som rör arbetet för romsk inkludering samt annan information som är viktig för Uppsalas romer, informerar om sin roll och vad

enskilda kan få råd och stöd med. Samhällsvägledaren uppmuntrar även unga såväl äldre att involvera sig i arbetet med romsk inkludering samt till att skapa nätverk och kontakter med romer i andra kommuner. Romer som nås av inbjudan och information uppmanas att sprida informationen vidare så att information nås även till de romer bosatta i Uppsala som kommunen inte når. Ett utvecklingsområde är att nå fler romer bosatta i Uppsala och få dem involverade i kommunens utvecklingsarbete för romsk inkludering.

Samverkan med Uppsala Läns Bildningsförbund och Antidiskrimineringsbyrån Uppsala

Uppsala kommun har inlett ett samarbete med Uppsala Läns Bildningsförbund (ULB), en paraplyorganisation för folkbildningen i länet, och Antidiskrimineringsbyrån Uppsala (ADU). ULB har erhållit bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) för att i samverkan med Uppsala kommun och Antidiskrimineringsbyrån Uppsala arbeta med projektet ”Bygga förening, bygga kompetens, bygga broar – bygg upp dig själv!” Syftet med projektet är att romer i Uppsala ska få ett ökat välmående och ökad tillit till samhället. Målet med projektet är att romer bosatta i Uppsala ska bilda en gemensam förening som representerar flera olika romska grupper. Uppsalas romer har, sedan tidigare, uttryckt en vilja att bilda en gemensam romsk förening. Genom folkbildning som metod kommer deltagande romer att få kunskap i bland annat föreningsteknik, cirkelledarutbildning, presentationsteknik samt utbildning i MR-frågor.

I somras anställde ULB en projektledare med romsk språk- och kulturkompetens för projektet. Under hösten har projektledaren i samverkan med studieförbundet Sensus bland annat bjudit in till en utbildning i föreningsteknik. Kommunens samhällsvägledare samverkar med projektledaren med att nå ut med information till Uppsalas romer och i arbetet med att stärka det romska civila samhället.

Samhällsvägledaren och samordnaren träffar kontinuerligt Uppsala Läns Bildningsförbund och Antidiskrimineringsbyrån Uppsala för avstämningar och att utveckla metoder för att stärka det romska civila samhället – vilket är det första ämnesområdet i kommunens aktivitetsplan.

Kompetenssatsning för personal inom kommunen

Kunskapen om romers historia och livsvillkor behöver öka bland kommunens personal vilket är förankrat i aktivitetsplanen. Under 2017 har flera kompetenssatsningar för romsk inkludering genomförts.

För att genomförandet av Uppsala kommuns aktivitetsplan för romsk inkludering ska kunna ske på bred front anordnades i början av hösten en kunskaps- och inspirationsdag för det fortsatta utvecklingsarbetet för romsk inkludering. Till denna dag inbjöds medarbetare från alla de förvaltningar som är involverade i arbetet.

Information om den 20-åriga nationella strategin för romsk inkludering samt om Länsstyrelsens nationella och samordnande uppdrag gavs av nationell samordnare vid Länsstyrelsen i Stockholms län. Erland Kaldaras och Jon Pettersson föreläste om

svenskromsk historia och arbetet som utvecklingskommun för romsk inkludering i Uppsala presenterades och hur vi tillsammans kan fortsätta det arbetet. För att skapa möjligheter att nätverka mellan olika förvaltningar genomfördes en workshop tillsammans. I syfte att få arbetet med romsk inkludering att bli långsiktigt och en naturlig del av kommunens befintliga verksamheter och uppdrag. Deltagarna indelades i fyra grupper utifrån respektive arbetsområde: *kultur-, social-, arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningarna*.

Varje grupp ombads diskutera vad som kan göras inom respektive förvaltning/organisation för att det fortsatt ska bli ett effektivt genomförande av aktivitetsplanen och att det ska kunna ges ett välfungerande stöd till Uppsalas romer. Vad som behöver göras inom respektive förvaltning för att nå romer bosatta i Uppsala och nå dem som bäst behöver stöd? Samt hur förvaltningarna kan samverka för att uppnå bästa möjliga stöd till målgruppen?

Genomgående konstaterades att personal behöver mer kompetens inom området samt om romsk historia och romers livssituation. Det behövs även fler arenor för allmänheten att lära och bra att kommunen lyfter romska högtidsdagar. Viktigt ta hjälp av- och i delaktighet med romska sakkunniga och romska artister. Det framkom även att det är viktigt att arbeta med frågor om mänskliga rättigheter och gott bemötande. Kafé Romano är en bra plattform att nå målgruppen via samhällsvägledaren, då en nära dialog med målgruppen är en förutsättning för ett gott arbete. Samverkan mellan förvaltningar är viktig och att arbeta över gränserna. Likaså viktigt att samverka med det romska civilsamhället och uppmuntra Uppsalas romer att delta i utvecklingsarbetet för romsk inkludering. En samverkansgrupp som koordinerar arbetet kring romsk inkludering samt en fungerande styrgrupp är fortsatt viktigt för genomförandet av utvecklingsarbetet för romsk inkludering.

Arbetsmarknad

Samhällsvägledaren och samordnaren har fortsatt att besöka arbetsgrupper inom arbetsmarknadsförvaltningen och berättat om den nationella strategin, Uppsala som utvecklingskommun för romsk inkludering, vårt uppdrag, aktivitetsplanen och samhällsvägledaren som en resurs och tillgång. Liknande information har även gjorts vid ett tillfälle för personal på Arbetsförmedlingen i Uppsala. Under ett par veckor i somras deltog samhällsvägledaren som resurs i receptionen inom försörjningsstöd vilket var ett bra tillfälle för kunskapsöverföring till receptionspersonal och handläggare om arbetet med romsk inkludering. Samhällsvägledaren fick även kontakt med personer från målgruppen som sökte sig dit och som fick information om kommunens arbete för romsk inkludering och att stöd finns att få.

Genom arbetsmarknadsförvaltningen togs kontakt med Arbetsförmedlingen i Uppsala att delta i en kompetenssatsning för romsk inkludering med fokus på arbetsmarknad. Syftet är att personal som arbetar inom området arbetsmarknad ska få kunskap om romers historia och livsvillkor med fokus på arbetsmarknad.

Kompetenssatsningen med fokus på arbetsmarknad inleddes med temat ”hur antiziganismen och romsk inkludering hänger ihop med diskriminering, aktiva åtgärder och bemötande?”

Många romer beskriver den vardagsdiskriminering som man lever med och många romer väljer att dölja sitt ursprung i kontakten med arbetsgivare för att få större chanser till arbete. Sunita Memetovic föreläste om Antiziganism på en strukturell nivå och Antidiskrimineringsbyrån Uppsala föreläste om varför arbeta med antidiskriminering och likabehandling samt genomförde en interaktiv övning med alla deltagare. Vid andra tillfället var fokus den nationella strategin för romsk inkludering, minoritetspolitiken samt svenskromsk historia. Utvecklingsledare från Länsstyrelsen i Stockholms län och utvecklingsledare inom Uppsala kommun deltog samt Jon Pettersson som föreläste om svenskromsk historia med fokus på arbetsmarknad.

Vid tredje tillfället är medarbetare från Romskt informations- och kunskapscenter i Malmö Stad inbjudna att berätta om erfarenheter utifrån projektsamverkan mellan Malmö Stad och Arbetsförmedlingen. Likaså medverkar personal från Arbetsförmedlingen om hur myndigheten arbetar för romsk inkludering. Vid sista tillfället läggs ett särskilt fokus på mänskliga rättigheter.

Kulturförvaltningen

Kontaktpersoner från olika enheter inom kulturförvaltningen är utsedda i utvecklingsarbetet för romsk inkludering. Kultur, i alla dess uttryck, är en betydelsefull arena för att ta till sig kunskap och i bästa fall en ökad medvetenhet. Till Kulturrådets dialogmöte för romsk inkludering som genomfördes i april 2017 deltog en kulturstrateg från avdelningen för strategi och omvärld samt en utvecklingsledare inom Fritid Uppsala tillsammans med person bosatt i Uppsala tillhörande målgruppen samt samordnaren. Dialogmötet gav kunskaper och flera nya viktiga kontakter för det fortsatta utvecklingsarbetet för romsk inkludering.

Internationella Romadagen och Resandefolkets högtidsdag

Tillsammans med romer bosatta i Uppsala uppmärksammades Internationella Romadagen den 8 april med ett musikprogram på ett av kommunens kulturcentrum i Sävja. Samverkan mellan kulturcentrumen i Uppsala och Uppsalas romer har möjliggjorts via Kafé Romano.

Uppsala kommun uppmärksammar sedan ett par år Resandefolkets högtidsdag den 29 september. I år gästades Uppsala av Britt-Inger Hedström Lundquist, författare till boken Dinglarens väg – Vorsnos Drom, som berättade om Resandefolkets historia. Programmet genomfördes på ett av kommunens kulturcentrum och planerades tillsammans med representant från Resandefolket i Uppsala.

Fritid Uppsala

Under hösten har Fritid Uppsala, en del av kulturförvaltningen, genomfört en kompetenssatsning för personal. En workshop genomfördes med personal från fritidsklubbar som tog fram förslag till aktiviteter för romsk inkludering inom fritidsklubbar - för att stärka romska barn och ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet.

Totalt deltog 18 personer, en jämn fördelning på personal från alla fritidsklubbar. Workshopen utgjorde ett viktigt steg i planeringsprocessen och gav förslag på aktiviteter för

arbetet med att uppnå en starkt förutsättning för romer att inte behöva uppleva utanförskap - att romska barn och ungdomar ska känna sig inkluderade.

Förslagen ska ligga till grund för framtida verksamhet inom fritidsklubbar. Resultaten av workshopen lämnas över till fritidsverksamheten som en förslagslåda för kontinuerlig vidareutveckling i dialog mellan personalen på varje fritidsklubb.

Under höstlovet genomfördes program för ungdomar och personal på fyra olika fritidsklubbar på temat "romsk inkludering är mänskliga rättigheter". Angelina Dimiter Taikon föreläste om svenskromsk historia för barn och fritidsledare. Höstlovsveckan avslutades med ett program om svenskromsk historia och romsk dans på Sävja kulturcentrum där barn och fritidsledare från elva fritidsklubbar deltog vilket var mycket uppskattat. Genom att visa på romsk kultur stärks den romska identiteten.

Fritid Uppsala kommer att fortsätta med kompetensutveckling för romsk inkludering för fritidsledare under 2018.

Socialtjänst/kontakt med myndigheter

Bland romer finns en utbredd brist på tillit och förtroende för offentliga verksamheter och majoritetssamhället. Romer vittnar om att bemötandet från socialtjänst alltför ofta bygger på myter och fördomar vilket tyder på okunskap om romers historia och livsvillkor.

Socialstyrelsen har besökt kommunen och träffat medarbetare från olika delar av socialtjänsten och presenterat utbildningsmaterialet "*I bemötandet tar framtiden form*" och berättat om Socialstyrelsens uppdrag för romsk inkludering. Samtal har påbörjats med personal om att genomföra en fördjupad reflektionsstudie kring materialet inom en av socialtjänstens arbetsgrupper.

Samhällsvägledaren har hållit föreläsning för handläggare inom socialtjänsten om romsk historia och vad som kan vara viktigt för socialtjänsten att tänka på i kontakt med romska familjer. Samhällsvägledaren och samordnaren har besökt ett par enheter inom socialförvaltningen och berättat om Uppsala som utvecklingskommun och om samhällsvägledarens funktion och resurs i arbetet för romsk inkludering.

Handläggare inom socialförvaltningens olika delar har tagit kontakt med samhällsvägledaren för att få kunskap om romers kultur och traditioner och samhällsvägledaren har deltagit som stöd till enskilda personer som uttryckt önskemål om detta vid besök inom socialtjänsten.

Tillsammans med boendeenheten planeras att bjuda in Boverket och den utbildning som Boverket tagit fram för romsk inkludering och som riktar sig till hyresvärdar.

Skola

Utbildningsförvaltningen har utsett en kontaktperson i utvecklingsarbetet för romsk inkludering som också ingår i styrgruppen. Under året har aktivitetsplanen förankrats i utbildningsförvaltningens ledningsgrupp och ut i organisationen. Möte har hållits tillsammans

med chefer för grundskolan respektive gymnasiet för att belysa de aktiviteter i planen som berör skolans område. Kontakt har etablerats med ledningsgruppen inom elevhälsan och tillsammans med samordnaren planeras för en kompetenssatsning för personal inom skolans elevhälsa under 2018. I aktivitetsplanen för utvecklingsarbetet för romsk inkludering har elevhälsan identifierats som en viktig roll i arbetet med att stärka stödet till romska familjer, barn och elever med hög skolfrånvaro.

Under VT 2017 har samhällsvägledaren närvarit i en grundskola ½ dag per vecka. Samhällsvägledaren har fungerat som stöd till elev och varit en länk mellan skolan och hemmet. Modellen har varit framgångsrik men upphörde när eleven gick ut grundskolan.

Planering för kommande skolföreställningar

Under 2017 har planering genomförts för att teaterföreställningen Katitzi ska kunna ges till grundskolans årskurs fem i Uppsala. Skolföreställningarna genomförs i samverkan mellan Ormteatern, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen samt i delaktighet med romer som sett föreställningen och som anser att den är väl värd att visas. Katitzi kommer att spelas under en vecka i januari 2018 på Reginateatern i Uppsala.

Med teaterföreställningen Katitzi vill vi öka kunskapen och förståelsen för svenskromsk historia, kultur och den nationella minoriteten romer samt möjliggöra för samtal i skolorna kring romers livssituation och mänskliga rättigheter. Alla skolklasser med pedagoger som ser föreställningen kommer att få en bokkasse med relevant litteratur kring romsk historia och klasserna erbjuds efterföljande samtal under vårterminen i skolorna med fokus på den svenskromska historien.

Utveckling av kommunens hemsida pågår – ska bland annat finnas en sida som riktar sig främst till kommunens pedagoger och där kunna få tips och vägledning på relevant material kring nationella minoriteter och nationella minoriteteten romer i synnerhet samt de mänskliga rättigheterna.

2. Hur har romsk delaktighet och inflytande säkerställts i kommunens utvecklingsarbete under 2017? Har kommunen brobyggare eller liknande funktioner? Har kommunen en samrådsgrupp/romskt råd? Samarbetsprojekt med föreningar?

Uppsala kommun har sedan augusti 2014 en romsk brobyggare (idag kallad för samhällsvägledare med romsk språk- och kulturkompetens) tillsvidaresanställd. Samhällsvägledaren, som själv är rom, har genomgått en romsk brobyggartutbildning på Södertörns Högskola (2014 – 2016) med inriktning mot socialtjänst och hälso- och sjukvård. Samhällsvägledaren respektive samordnaren för nationella minoriteten romer arbetar båda två på heltid. Båda har en bred erfarenhet av romsk inkludering genom att bland annat tidigare ha arbetat i arbetsmarknadsprojekt Romanè Bučà inom Uppsala kommun vilket avslutades i juni 2014.

Samhällsvägledaren med romsk språk- och kulturkompetens har bland annat till uppgift att sprida kunskap om romsk historia och romers livssituation till personal inom kommunen.

Samhällsvägledarens uppgift är också att lotsa och hjälpa romer bosatta i Uppsala för vidare kontakt till rätt myndighet respektive kommunal förvaltning. Rollen som samhällsvägledare fungerar som en länk mellan romska individer och myndigheter och arbetet bygger på tillit och förtroende. Ofta behöver samhällsvägledaren förklara och finna lösningar samt verka för att bryta fördomar och stereotypa bilder av romer.

Samhällsvägledare bjuder regelbundet in romer bosatta i Uppsala till Kafé Romano och kommunen samverkar med Uppsala Läns Bildningsförbund och Antidiskrimineringsbyrå i Uppsala för att stärka det romska civila samhället (se ovan under punkt 1).

Kommunen bjuder in till samråd med den nationella minoriteten romer 2 – 3 gånger om året. Romer bosatta i Uppsala uppmanas att sprida inbjudan vidare så att den nås även till de romer bosatta i Uppsala som kommunen inte når. Ett utvecklingsområde är att nå fler bosatta romer i Uppsala och få dem involverade i kommunens utvecklingsarbete för romsk inkludering. Romsk delaktighet är en viktig förutsättning för att lyckas med romsk inkludering. Till samråden bjuds även tjänstepersoner och politiker in.

Uppsala kommun har tagit initiativ till att genomföra en vecka för demokrati och mänskliga rättigheter under mars månad 2018. Planering för demokrativeckan inleddes under 2017 och det kommer att vara en vecka med fokus på demokrati, mänskliga rättigheter, civilkurage och inte minst – allas lika värde. Veckan är en samverkan med föreningar och organisationer i Uppsala och inbjudan att delta i demokrativeckan har gått ut till alla romska föreningar i Uppsala som kommunen har kännedom om.

3. Hur har kommunen tagit tillvara erfarenheter från pilotkommunerna?

Som utvecklingskommun för romsk inkludering är det ovärderligt att få ta del av erfarenheter som tidigare pilotkommuner för romsk inkludering har. Uppsala kommun har sedan tidigare kontakt med såväl romskt informations- och kunskapscenter i Malmö Stad samt kontakter med romska brobyggare och tjänstepersoner i Helsingborg, där studiebesök från Uppsala kommun gjordes i januari 2017. Viss kontakt finns också med enskilda tjänstepersoner i såväl Göteborg som i Linköping. Vid behov har kontakt tagits med tidigare pilotkommuner via samordnaren och samhällsvägledaren för att utbyta erfarenheter och få råd och stöd i utvecklingsarbetet.

Som utvecklingskommun för romsk inkludering bjöds Uppsala in att delta vid ett panelsamtal på konferens i Malmö i höstas på temat strategiskt och strukturellt arbete, för att tillgodose den romska minoritetsgruppens mänskliga rättigheter i Sverige utifrån kommunala perspektiv. På konferensen deltog från Uppsala samordnaren, samhällsvägledaren, en kulturstrateg och en utvecklingsledare från kulturförvaltningen samt projektledare inom ULB och representant från den nationella minoriteten romer bosatt i Uppsala.

Uppsala kommun har bjudit in medarbetare från romskt informations- och kunskapscenter i Malmö Stad att komma till Uppsala och medverka utifrån sina erfarenheter under den

pågående kompetenssatsning för romsk inkludering med fokus på arbetsmarknad som genomförs i Uppsala.

Samhällsvägledaren ingår i ett nätverk med romska brobyggare vilka verkar på olika håll i Sverige och som alla tillhör olika romska grupper. Samhällsvägledaren vänder sig till nätverket vid behov för råd och stöd kring frågor. Det händer att samhällsvägledaren behöver ta stöd och råd hos en kollega i landet för att få kunskap och förstå en annan romsk grupps tradition och kultur. Samtidigt är samhällsvägledaren en kunskapsresurs för andra kollegor i landet.

Samhällsvägledaren bjöds in till Gävle kommun och föreläste om ”Antiziganism i Sverige och praktiska erfarenheter av arbetet med romsk inkludering” under våren 2017.

4. Konkretisera i vilken utsträckning kvinnor/män, flickor/pojkar har nåtts av olika insatser under 2017?

Samhällsvägledaren har regelbundet en öppen mottagning för romer bosatta i Uppsala. Mottagningen ligger i samma byggnad som kommunens vuxenutbildning- och arbetsmarknadsförvaltning och till mottagningen söker sig enskilda romer för vägledning och stöd med frågor inom socialtjänst, arbetsmarknad och utbildning. Samhällsvägledaren informerar också enskilda romer om deras rättigheter och vägleder enskilda romer bosatta i Uppsala till rätt myndighet eller kommunal verksamhet. De personer som söker sig till samhällsvägledaren har varit både kvinnor och män samt flickor och pojkar. Som nämnts tidigare deltar samhällsvägledaren även som stöd till enskilda vid besök inom kommunens olika verksamheter. Stödet kan gälla till såväl unga som till äldre.

Ett utvecklingsområde är att nå dels fler romer bosatta i Uppsala men också att nå fler kvinnor samt också unga flickor och pojkar att bli involverade i kommunens utvecklingsarbete för romsk inkludering. Det är ett pågående utvecklingsarbete i samverkan med Uppsala Läns Bildningsförbund som har påbörjats.

Ett annat utvecklingsområde är att involvera de unga romska ambassadörerna i kommunens utvecklingsarbete. Ambassadörerna ingår i ett projekt genom Romska Ungdomsförbundet vars syfte är att stärka romska ungdomars delaktighet i strategin för romsk inkludering.

5. På vilket sätt grundar sig arbetet i utvecklingskommunerna på mänskliga rättigheter? Hur säkerställer kommunen särskilt principen om icke-diskriminering?

Romers rättigheter behöver tillgodoses och säkerställas och de mänskliga rättigheterna är utgångspunkten och grunden i detta arbete. Mänskliga rättigheter och att arbeta utifrån ett rättighetsperspektiv är inskrivet i aktivitetsplanen.

Under året har kommunen, tillsammans med övriga utvecklingskommuner för romsk inkludering, erhållit processtöd från företaget Emerga för att arbeta rättighetsbaserat. Det arbetet skulle behöva fortsätta och fördjupas. Ett utvecklingsområde är att undersöka

möjlighet att fördjupa arbetet med fokus på ett rättighetsbaserat arbetssätt tillsammans med en ”pilotverksamhet” inom kommunen.

Under alla kompetenssatsningar för kommunens personal lyfts de mänskliga rättigheterna och fokus på ett rättighetsbaserat arbetssätt. Synliggöra att arbetet för romsk inkludering handlar om tillgången till de mänskliga rättigheterna.

Uppsala kommun har tagit fram en handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism. Kommunen fortsätter att arbeta mot diskriminering och antiziganism och har hela tiden fokus på rättigheter – alla människors lika rättigheter. Under året har arbetet som utvecklingskommun för romsk inkludering inlett tätare samverkan med kommunens arbete med att främja mänskliga rättigheter. Tillsammans har vi genomfört ett seminarium vid MR-dagarna i Jönköping, romsk inkludering medverkade i nationellt nätverksmöte för mänskliga rättigheter i Uppsala, erfarenheter och kunskaper utbyts i samverkan kring arbetet med mänskliga rättigheter. Genom samarbetet sätter vi ett gemensamt fokus på ett rättighetsbaserat arbetssätt inom kommunen. Som tidigare nämnts kommer kommunen att genomföra en demokrativecka under mars månad och inbjudan att delta i denna har gått ut till föreningar och organisationer i Uppsala.

Antidiskrimineringsbyrån Uppsala har haft en temakväll på Kafé Romano och föreläst om romers rättigheter och diskrimineringslagen och vad Antidiskrimineringsbyrån kan bidra med för hjälp vid diskriminering. Det är inte ovanligt att möta romer som inte vill berätta offentligt att man är rom av rädsla för att diskrimineras.

Uppsala kommun uppmärksammade Förintelsens minnesdag den 27 januari med ett program. Minnesdagen är till för alla som bekämpar och vill manifesteras sitt engagemang mot intolerans, främlingsfientlighet, rasism, antisemitism och antiziganism. Programmet utformades i samverkan mellan kulturförvaltningen, kommunledningskontoret och kommunens utvecklingsarbete för romsk inkludering.

6. Vilka utmaningar har kommunen haft i arbetet med romsk inkludering under 2017?

Det är svårt att säga exakt hur många romer som bor i Uppsala. Bland romer finns en utbredd brist på tillit och förtroende för samhället och institutioner. Detta framkommer i flera samtal med romer. Utifrån tidigare arbetsmarknadsprojekt uppskattas att det bor cirka 200 – 400 romer i kommunen. I arbetet med romsk inkludering har samhällsvägledaren och samordnaren kontakt med ett drygt 35-tal romska familjer från de olika romska grupperna.

Det är en utmaning att nå alla romer bosatta i Uppsala. Dels är det svårigheter att hitta målgruppen på grund av långvarig diskriminering. Samtidigt är utvecklingsarbetet för romsk inkludering ett frivilligt engagemang och alla är inte intresserade av att delta. Det kan också finnas tveksamheter inom den nationella minoriteten romer att engagera sig, bland annat på grund av misstro till majoritetssamhället. Genom historien har man inte sett något resultat av sitt engagemang. Om kommunen inte når ut med information kan det leda till fortsatt diskriminering av den romska gruppen.

För att hantera dessa risker och utmaningar är det viktigt att identifiera föreningar och engagerade personer inom den romska gruppen och stötta dem att bilda en gemensam förening. Engagera personer inom den romska gruppen att vara behjälpliga att sprida budskap om att stöd finns att få samt att sprida information genom bland annat Kafé Romano. Stödja den romska gruppen att träffas genom till exempel Kafé Romano och aktivt delta i utvecklingsarbetet för romsk inkludering. För att slå hål på myter och fördomar, att ändra på strukturer och för att förverkliga romsk inkludering krävs att romer själva är delaktiga.

Det fortsatta förändringsarbetet för romsk inkludering är en utmaning. En framgång för arbetet är att arbeta från olika håll och samverka för att nå hållbara effekter. Att hela tiden söka nya vägar, hålla ut och inte ge upp. Samt visa att ett inkluderande arbetssätt – och ett arbete som vilar på de mänskliga rättigheterna – gynnar alla.

Socialnämnden

Kjell Haglund
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare